

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان یزد
مدیریت آموزش و پرورش ناحیه دو

سوره الفاتحه

فصل دوم: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

درس ششم:

نقش دولت در اقتصاد چیست؟

تهیه کننده: فوزیه مازی

در عرصه اقتصاد دو بازیگر اصلی وجود دارد:

شرکتها

خانوار

بازی اقتصاد نیازمند یک داور است که به آن دولت می گویند

طرح مسئله :

- چرا دولت باید بر فعالیت اقتصادی ما نظارت کند؟
- چرا ما مجبوریم برای کسب و کارهایمان با دولت هماهنگ باشیم؟

برای طراحی شرکت کسب و کار باید مجوزهای لازم برای فعالیتهای اقتصادی را از دولت بگیریم که با این کار اجازه میدهیم که **دولت به کار ما نظارت** داشته باشد.

وظایف دولت:

دولت علاوه بر وظایف **نظارتی**، مسئول ارائه کالاها و خدمات عمومی هم هست.

تعریف کالاها و خدمات عمومی:

به کالاها و خدماتی که توسط **افراد زیادی** می تواند **همزمان** استفاده شود و ما نمی توانیم مردم را از استفاده آن **محروم** سازیم. مثال: امنیت، پلیس، خیابان، بوستان، پل ها و ...

وظایف دولت: بهبود عملکرد بازار (نظارتی)

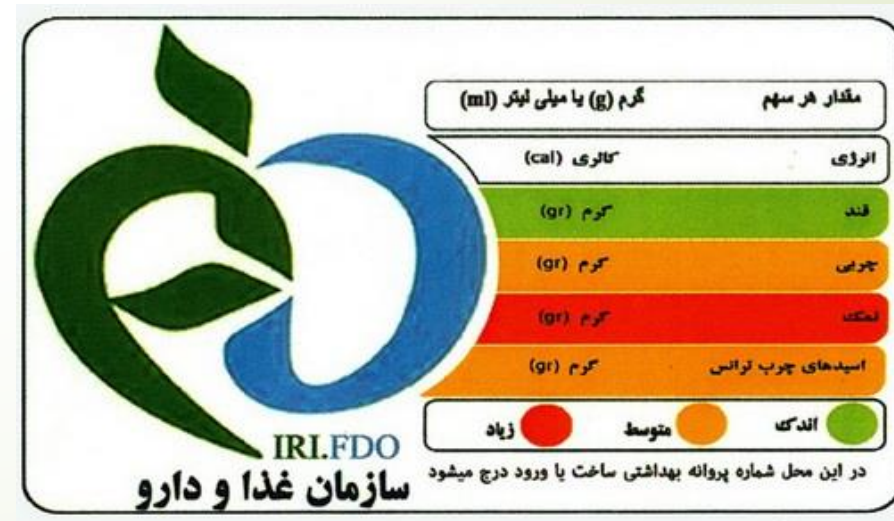
روش اجرا: با وضع قوانین و مقررات گسترده و اجرای آنها

اهداف:

- ۱- مبادلاتی که به نفع خریداران و فروشندگان است را تسهیل و تشویق میکند.
- ۲- از آسیب رسیدن به مبادلات جلوگیری میکند.
- ۳- با تعریف و اجرای حقوق مالکیت، امنیت خرید و فروش مبادلات را بهبود می بخشد.
- ۴- می کوشد، وجود اطلاعات و آگاهی های لازم برای مبادله بین افراد را تضمین کند.

وظایف دولت: نظارت

- سازمان استاندارد: تأیید کیفیت یا عدم کیفیت محصولات را بر عهده دارد.

درس زندگی: دولت یار یا دولت بار

- دولت به عنوان داور در فعالیتهای اقتصادی باید یار مردم باشد نه اینکه باری بر دوش مردم بیفزاید.
- راه اندازی کسب و کار جدید و گرفتن مجوز باید آسان و راحت باشد. نه اینکه بگویند کفش آهنی باید داشته باشی تا وارد کسب و کار جدید شوی.

ابزارها و منابع تامین مالی دولت

منابع مالی دولت برای انجام مسئولیتها از دو محل تامین می شود.

الف) مالیات

ب) فروش دارایی های ملی

دولت از گرفتن مالیات دو هدف دارد:

✓ **افزایش درآمد دولت** (اولین و مهمترین هدف باعث بالا رفتن درآمد و موثر بودن عملکرد دولت)

✓ **مدیریت رفتار اقتصادی** (رفتارهای نامناسب را با وضع مالیات کاهش داده و فعالیتهای مطلوب را با معافیت از مالیات تشویق می کند)

مدیریت رفتار اقتصادی با اخذ مالیات

مالیات بر چوبک های
غذا خوری در چین

کاهش مصرف چوبک
و استفاده از قاشق

کاهش قطع درختان
جنگلی

مالیات بر
سوختهای آلاینده

کاهش مصرف

کاهش آلودگی
محیط زیست

مالیات بر کیسه
های پلاستیکی

کاهش مصرف

کاهش آلودگی
محیط زیست

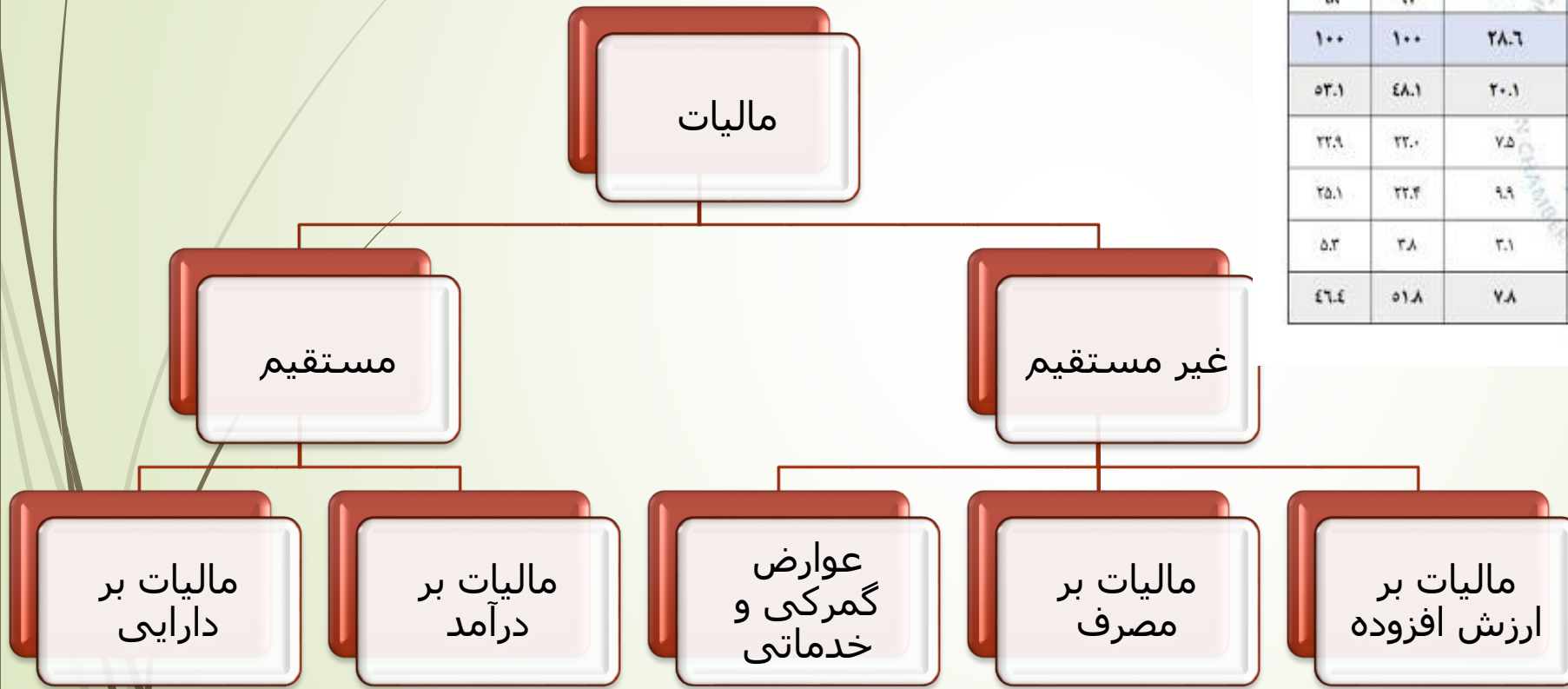

انواع مالیات

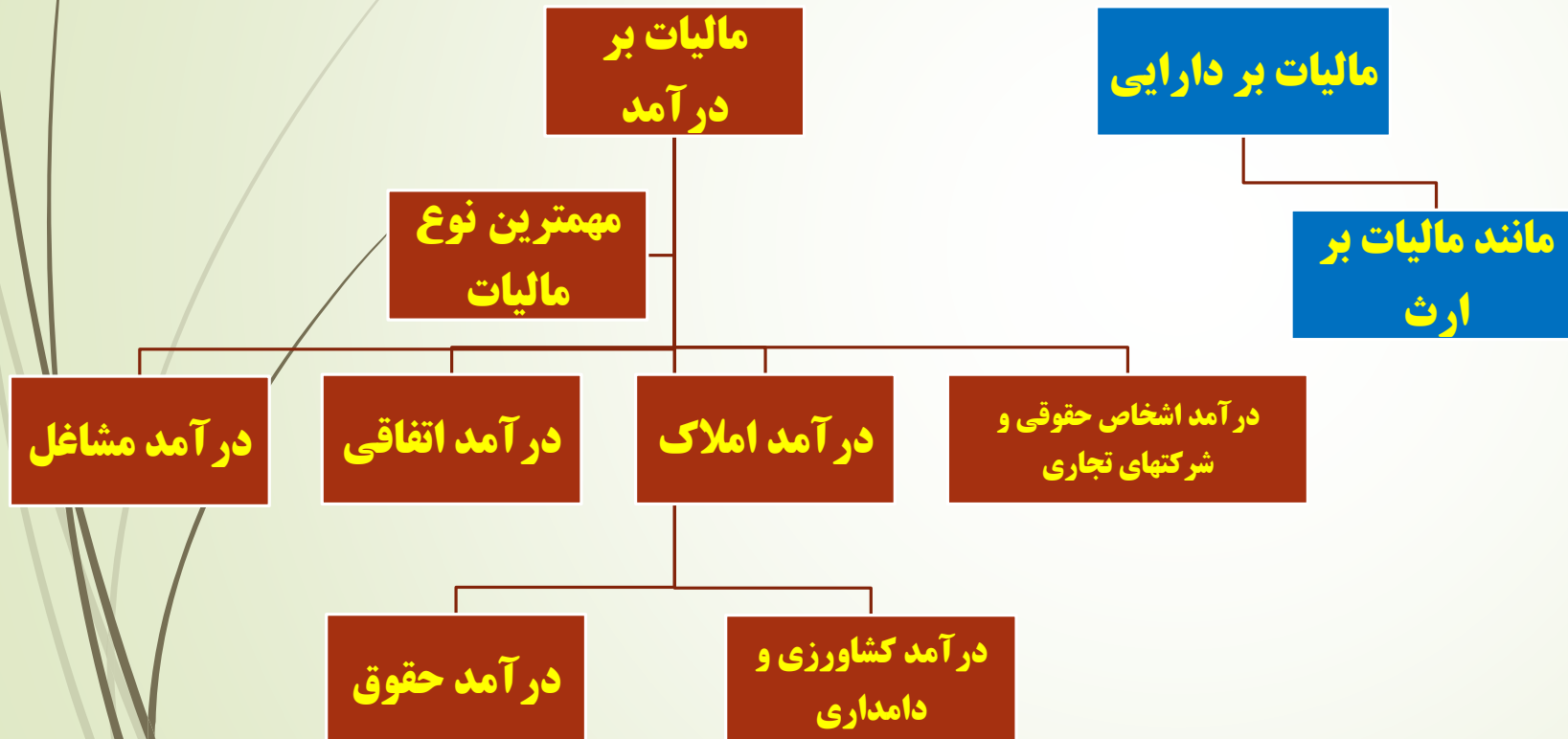
جدول ۱- خلاصه وضعیت درآمدهای مالیاتی در فصل نخست ۱۳۹۶ الی ۱۳۹۸ - هزار میلیارد تومان

فصل نخست	فصل نخست	فصل نخست	درصد رشد فصل اول ۹۸ به فصل مشابه ۹۷	سهام در رشد فصل اول ۹۸ (واحد درصد)	سهام از کل (%)			
					فصل اول ۹۷	فصل اول ۹۸		
۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۲۸.۶	۲۸.۶	۲۴.۳	۱۸.۹	۱۶.۴	کل درآمدهای مالیاتی
۹.۳۵	۹.۱	۱۲.۹	۴۱.۸	۲۰.۱	۱۲.۹	۹.۱	۹.۳۵	مالیات مستقیم
۴.۸	۴.۱۶	۵.۵۷	۳۳.۹	۷.۵	۵.۵۷	۴.۱۶	۴.۸	مالیات بر اشخاص حقوقی
۳.۸۹	۴.۳۳	۶.۱	۴۴.۲	۹.۹	۶.۱	۴.۳۳	۳.۸۹	مالیات بر درآمد
۰.۵۸	۰.۷۱	۱.۳۹	۸۱.۷	۳.۱	۱.۳۹	۰.۷۱	۰.۵۸	مالیات بر ثروت
۷.۰۳	۹.۷۹	۱۱.۳۷	۱۵.۱	۷.۸	۱۱.۳۷	۹.۷۹	۷.۰۳	مالیات غیرمستقیم

منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران و محاسبات کارشناس

مالیات های مستقیم

مالیات های غیر مستقیم

عوارض گمرکی و خدماتی

تعریف: مالیات هر کشور بر صادرات و واردات کالاهای مختلف

این مالیات تابع: سیاستهای کلان بازرگانی و شرایط اقتصادی کشورها

هدف: در آمد زایی و حمایت از صنایع داخلی

تعیین و دریافت این مالیات ها بر اساس:
ویژگیها و مشخصات آنها مانند (حجم، وزن و ...)

قیمت و ارزش کالاها

انواع عوارض درج شده در قبض های شهرداری مالیات
قلقی می شود. شهرداری در مقابل خدماتی که ارائه می
کند و جوهری مانند عوارض خودرو و یا عوارض نوسازی
و دفع پسماند دریافت می کند.

مالیات های غیر مستقیم

مالیات بر مصرف

تعریف: مالیاتی است که مصرف کنندگان کالاهای خاص در زمان خرید آن کالا (به همراه قیمت کالا) پرداخت می کنند

وظیفه قانونی پرداخت آن به عهده تولید کنندگان و فروشندگان است ولی نهایتاً بوسیله مصرف کننده نهایی پرداخت می شود

بارزترین نمونه آن در ایران مالیات بر مشروبات غیر الکلی ماشینی مالیات بر دخانیات

- ☐ نوشابه های قندی گازدار و بدون گاز تولید داخل با نرخ (۱۶٪) و واردات آنها با نرخ (۳۶٪)
- ☐ سیگار، توتون پیپ و تنباکوی تولید داخلی (۲۵٪)؛ تولید داخل با نشان بین المللی (۴۰٪)؛ وارداتی، (۶۵٪)

مالیات های غیر مستقیم

مالیات بر ارزش افزوده

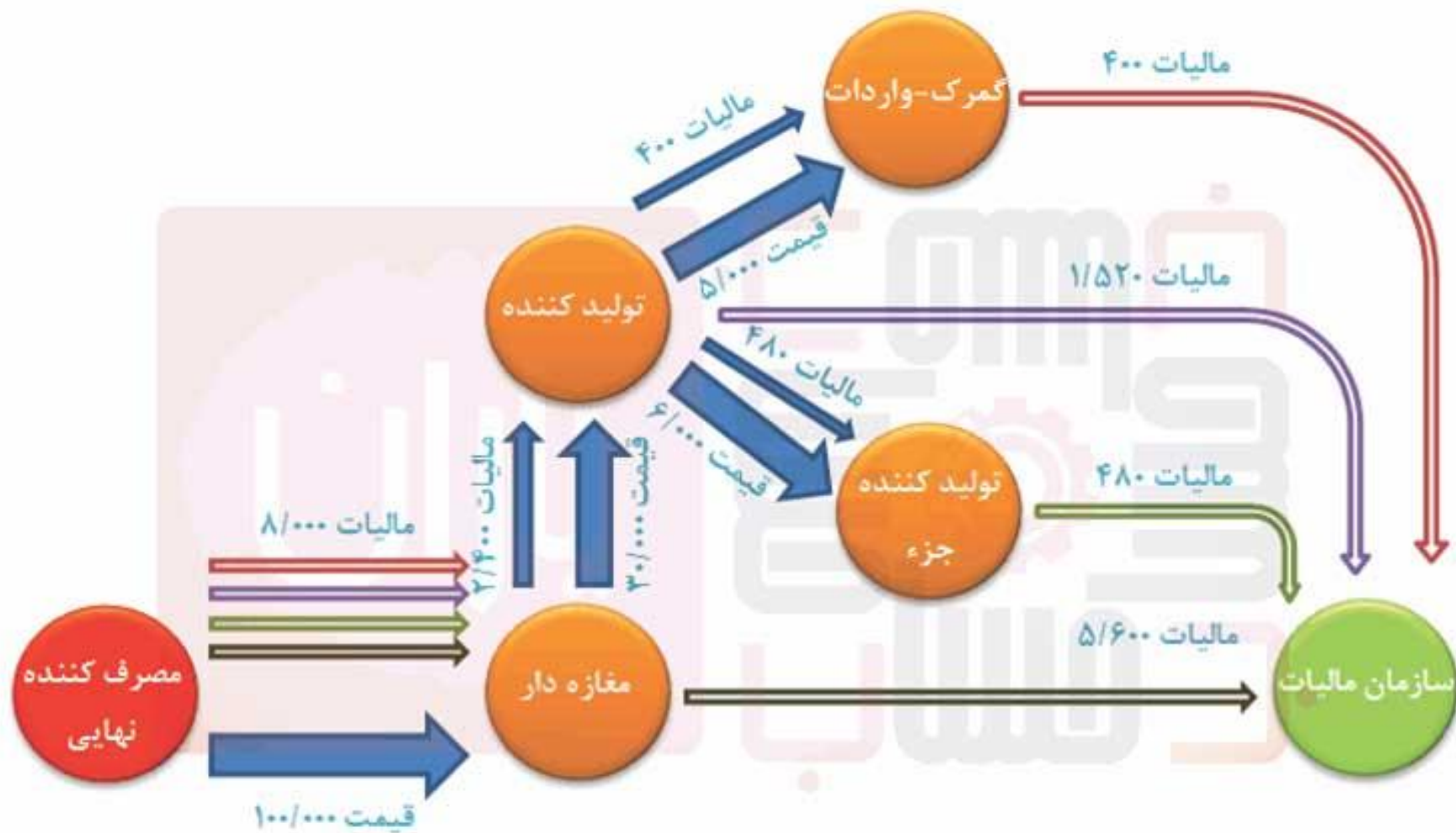
تعریف: مالیاتی است که از تفاوت ارزشی بین کالا و خدمات عرضه شده با ارزش کالا و خدمات خریداری شده در دوره ای مشخص گرفته می شود

این نوع مالیات چند مرحله ایست و در هر یک از مراحل تولید و تکمیل تا مصرف نهایی بر حسب ارزش افزوده گرفته می شود.

با ایجاد شفافیت، فرار مالیاتی را کاهش می دهد.

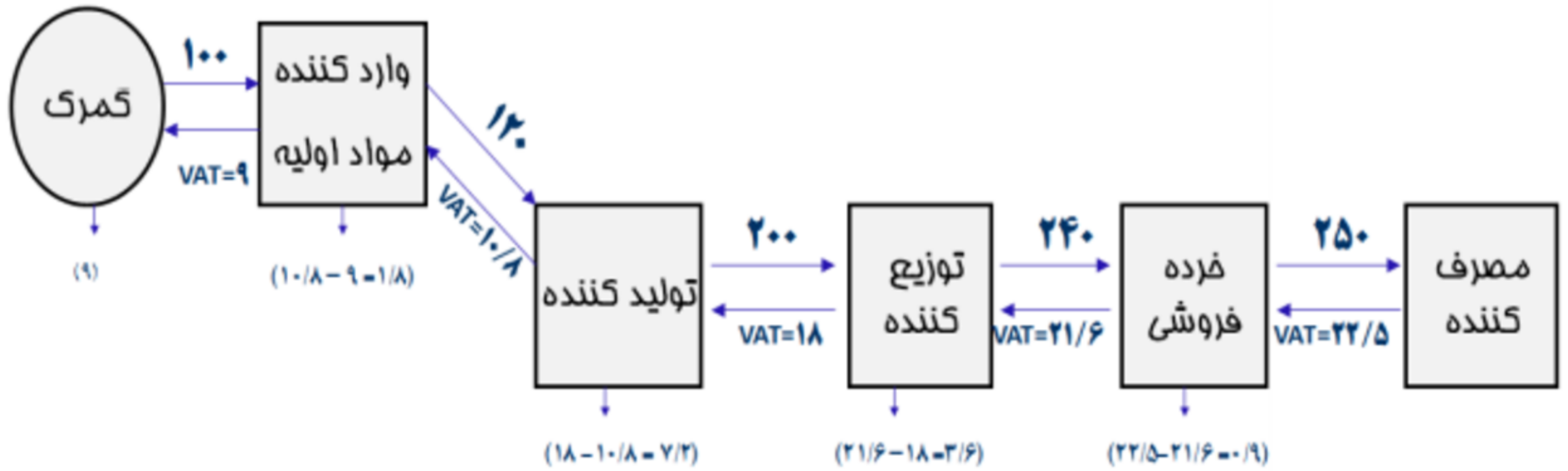
از مالیات ستانی مضاعف جلوگیری می کند زیرا مالیات پرداخت شده تولید کنندگان قبلی از مالیات بر فروش بعدی کسر می شود. به عبارت دیگر کالا و خدمات واسطه ای از پرداخت مالیات معاف می شوند.

جمع مالیات ارزش افزوده پرداختی توسط مغازه دار، تولید کننده، تولید کننده جزء و گمرک مساوی جمع مالیات ارزش افزوده دریافتی آنهاست و عملاً تنها پرداخت کننده مالیات بر ارزش افزوده مصرف کننده نهایی می باشد.

جمع کل مالیات واریز شده توسط عناصر زنجیره های واردات ، تولید ، توزیع به خزانه

=

خرده فروشی (۰/۹) + توزیع کننده (۳/۶) + تولید کننده (۷/۲) + وارد کننده مواد اولیه (۱/۸) + گمرک (۹)

=

کل مالیات وصول شده از زنجیره مذکور = ۲۲/۵

مشکلات مالیات ستانی (فرار مالیاتی)

فرار مالیاتی سالیانه در ایران

علت اصلی: عدم شفافیت درآمدها

عدم دریافت مالیات از: خانه‌های خالی، اراضی بایر.....

تبدیل دارایی مصرفی به سرمایه‌ای غیر مولد

منابع تامین مالی دولت

منابع مالی دولت از دو محل تامین می شود:

الف) مالیات

ب) فروش دارایی های ملی

- بخش زیادی از درآمدهای دولت از محل **فروش دارایی** های تجدید ناپذیری مانند نفت و گاز تامین شده است.

□ متعلق به نسلهای بعدی است. (اگر با درآمد فروش این منابع، داراییهای دیگر خلق نشود و این درآمد صرف هزینه های جاری کشور شود، نسل های بعدی ما را نخواهند بخشید.)

□ درآمدی پایدار نیست. با قیمت جهانی نفت نوسان میکند و قابل تحریم است.

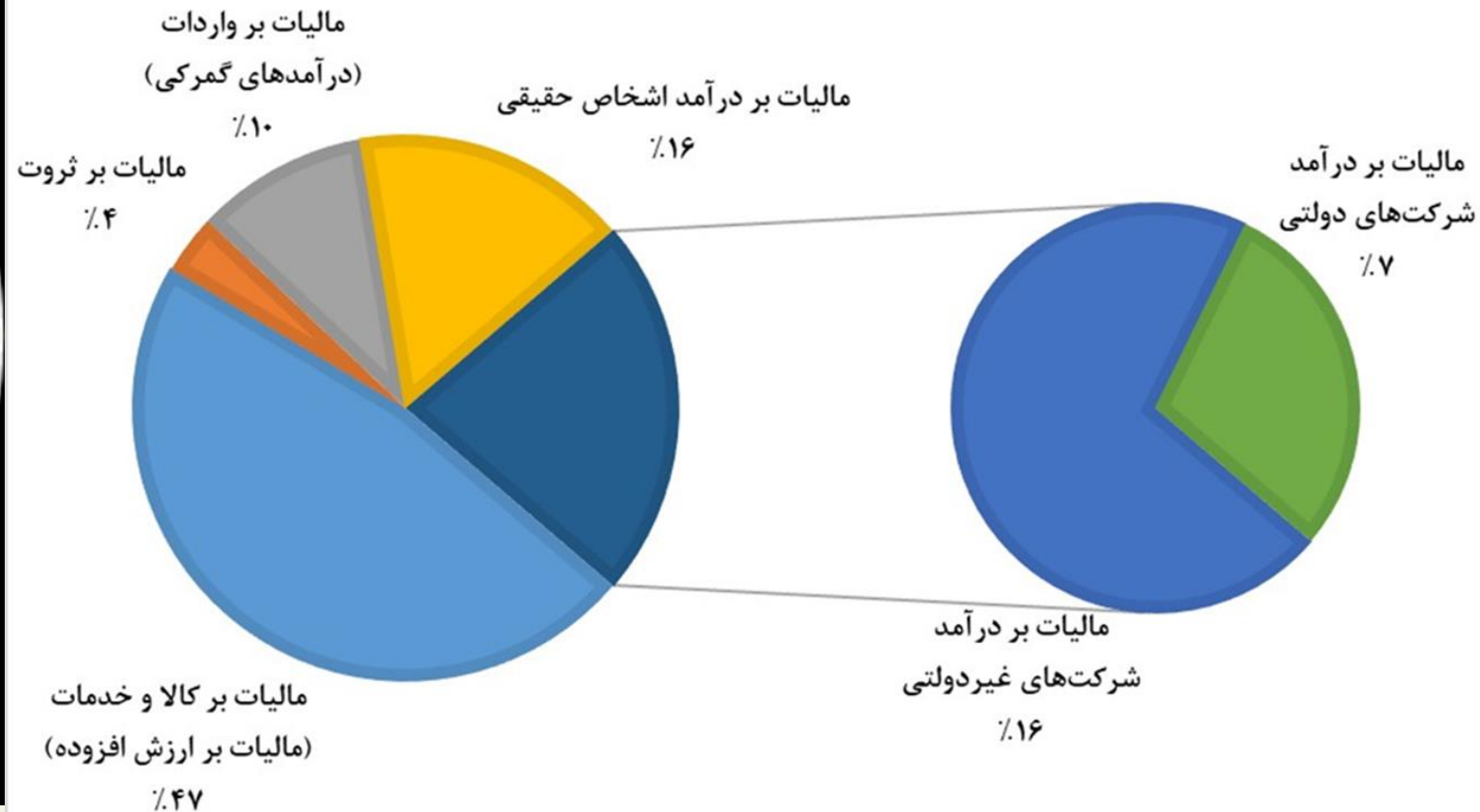
- دولت سالیانه بخشی از درآمد مورد نیاز خود را نیز از طریق **ایجاد بدهی** تامین می کند. یعنی از مردم قرض می گیرد یا آنها را در طرحهای عمرانی و سرمایه گذاریهای دولت شریک میکند و سود حاصل شده را بین آنها تقسیم می شود.

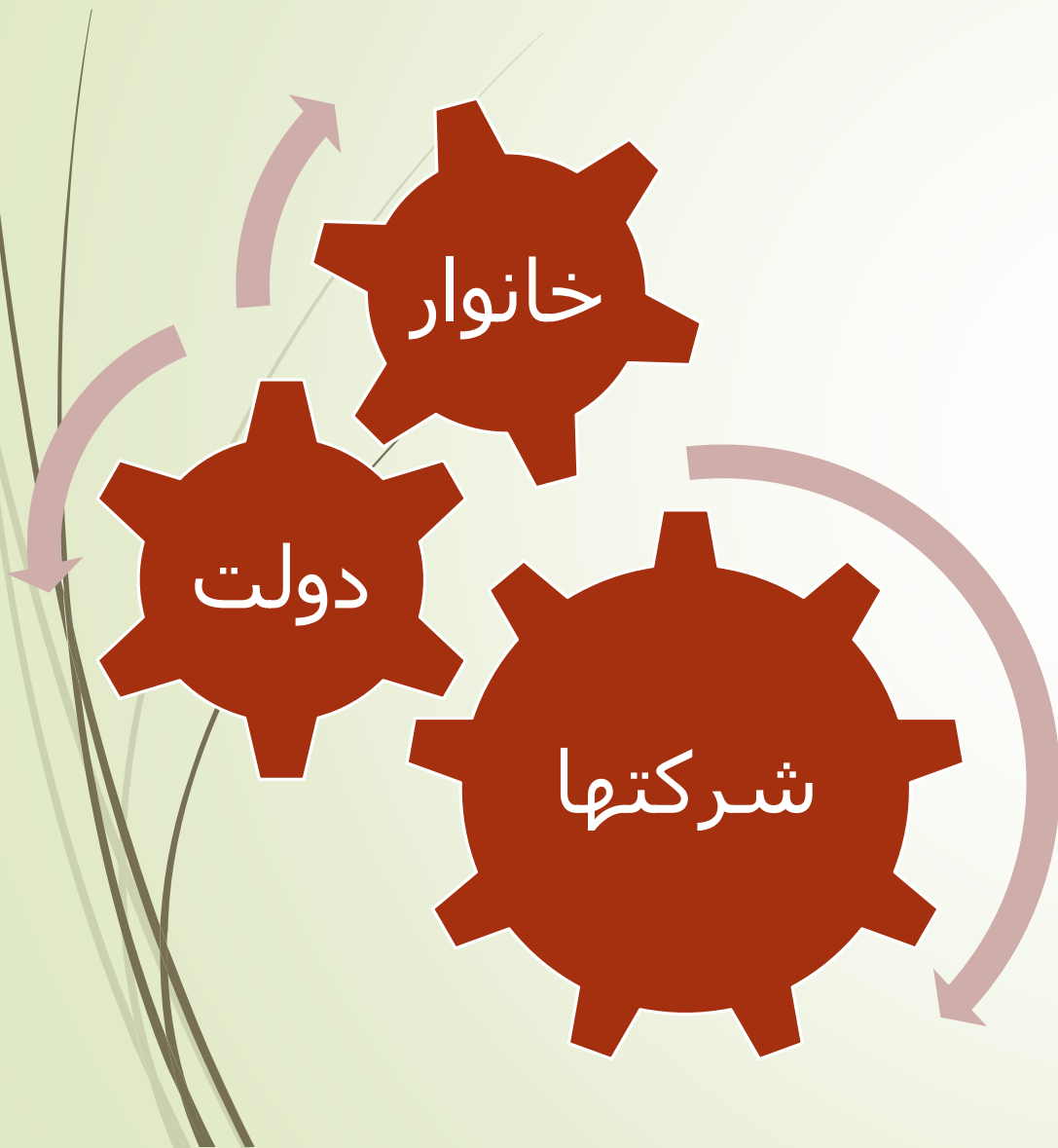
منابع تامین مالی دولت

درآمدهای مالیاتی دولت در لایحه بودجه ۹۹

جایگاه دولت در چرخش درآمد

عوامل تولید ➤

بازار کالا ➤

بازار خدمات ➤

خریدار

پرداخت یارانه

دولت

موفق و سروز باشید

